

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 221

van **TINE VAN DEN BRANDE**

datum: 24 augustus 2021

aan **BENJAMIN DALLE**

VLAAMS MINISTER VAN BRUSSEL, JEUGD EN MEDIA

Online kwetsbaarheid minderjarigen - Sensibilisering

Eind juli lazen we in verschillende media een schokkend bericht over vermoedelijk kindermisbruik van verschillende minderjarigen door een Vlaamse acteur. De slachtoffers zouden online benaderd zijn. Een Nederlandse undercoverjournalist, in samenwerking met Het Laatste Nieuws, had maandenlang contact met de man. De journalist leerde de man kennen via de omstreden chatsite Bullchat. De journalist stapte naar het gerecht dat een onderzoek startte. Het geeft opnieuw weer hoe kwetsbaar kinderen en jongeren nog steeds zijn op het internet.

Childfocus reageerde in Het Laatste Nieuws en pleit voor lessen over online veiligheid en de gevaren van het internet vanaf de lagere school. Op social media konden we reacties lezen van leerkrachten die ook wezen op de verantwoordelijkheid van ouders. Zij kunnen inderdaad in de klas aan de slag met verschillende tools zoals bijvoorbeeld met Irespect, een lessenpakket ontwikkeld in 2014 door Childfocus, maar het zijn ook de ouders die thuis aan slag moeten en hun kinderen en jongeren superviseren, alerteren en beschermen.

1. Kan de minister een overzicht geven van de tools die beschikbaar zijn voor leerkrachten en ouders?
2. Kan de minister cijfers geven over het bereik per tool?
 - a) Hoeveel leerkrachten gingen ermee aan de slag?
 - b) Hoeveel ouders?
3. Heeft de minister een beeld van de verschillende sites die problematisch en gevaarlijk kunnen zijn voor minderjarigen? Om hoeveel sites gaat het?
4. Is de minister van plan concrete stappen te ondernemen naar deze sites? Welke?
5. Is de minister van plan bijkomende initiatieven te ontwikkelen om ook ouders meer te sensibiliseren en responsabiliseren? Welke?

ANTWOORD

op vraag nr. 221 van 24 augustus 2021

van **TINE VAN DEN BRANDE**

1-2. Als Vlaamse minister van Jeugd sta ik in voor de coördinatie van de uitvoering van het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 (JKP). Een van de prioriteiten is de online kwetsbaarheid van minderjarigen. Daartoe ondersteun ik de vzw Kies Kleur tegen Pesten. Zij zijn bezig met de ontwikkeling van een platform (cyber)pesten. De bedoeling is om tegen eind dit jaar hiervoor een infopunt op te starten. Daarnaast komt er een online aanbod voor scholen, sportclubs en jeugdverenigingen. Een van de tools die al werd ontwikkeld binnen de totstandkoming van het JKP, is Grenswijs. Grenswijs wil organisaties ondersteunen bij het uitrollen van een beleid tegen agressie, pesten en seksueel grensoverschrijdend gedrag. De website bevat interactieve tools om te oefenen op het inschatten van verschillende situaties. Daarbij wordt gewerkt met het 'grenswijsstelsel', gebaseerd op het bekendere vlaggensysteem. Situaties worden afgetoetst aan een aantal criteria om de ernst ervan in te schatten. Verder is ook de website WATWAT.be, die gericht is op jongeren tussen 11 en 24 jaar, zeer bruikbaar voor ouders en leerkrachten. Een andere prioriteit binnen het kader van het JKP is het belang van mediawijsheid, om de competenties van kinderen en jongeren binnen een gemediatiseerde samenleving te versterken. Ik geef graag de voornaamste tools mee die hiervoor momenteel bestaan.

Tools onderwijs	voor
Deschaalvanm.be	De Schaal van M is de campagneweek en online lessenreeks en wedstrijd voor kinderen van het 5de en 6de leerjaar. Mediawijs werkt hiervoor samen met Ketnet en biedt een hele week speciale webisodes van een populaire Ketnetserie aan, die klasopdrachten en thuisopdrachten inleiden. Tussen 2017 en 2020 namen minstens 86.000 leerlingen deel aan deze week van mediaopvoeding.
Mediawijs.be	Op Mediawijs.be vinden leerkrachten informatie en tools over mediawijsheid. Ze vinden er ook alle lespakketten die Mediawijs verdeelt voor onderzoeksprojecten, zelf maakte of in samenwerking maakte met partners zoals VRT (zoals de EDUboxen), Pimento, Wat Wat, Child Focus, Sensoa, etc. Er wordt ook verwezen naar tools van andere organisaties. Speciale vermelding gaat naar het onderdeel Sexting.be, waar Child Focus, Sensoa, Pimento en Mediawijs allerlei informatie en tools samenbrachten over sexting en aanverwante thema's. • Paginaweergaves laatste 12 maanden: 693.023 (+37% ivm 12 maanden ervoor) • Bezoekers laatste 12 maanden: 229.481 (+40% ivm 12 maanden ervoor)
Pedagogische lesmappen	Child Focus heeft lesmappen die leerkrachten kunnen downloaden op childfocus.be. Deze lesmappen behandelen

	diverse thema's : <i>iRespect</i> over online respect, <i>Think before you post</i> over privacy, <i>Stop Cyberpesten</i> , <i>Online Challenges</i> , <i>Sexting @ school</i> , ... Deze tools zijn methodiekenbundels waarvan leerkrachten één of meerdere methodieken kunnen gebruiken om deze thema's bespreekbaar te maken. De bundels zijn bruikbaar voor leerkrachten uit de derde graad van het lager en tweede graad van het secundair onderwijs. Deze pakketten werden in totaal al meer dan 20.000 keer gedownload/aangevraagd.
Sextoooh.be	Sextoooh is de nieuwste tool van Child Focus. Het is een educatief platform over sexting en genderstereotypen voor professionals die met jongeren werken. Op het platform staan interactieve manieren om met jongeren na te denken over hoe zij tegen sexting aankijken of ermee omgaan. Sextoooh.be werd gelanceerd eind mei 2021. 49 klasgroepen gingen er al mee aan de slag. Sextoooh.be is ontwikkeld voor leerlingen vanaf 13 à 14 jaar.
Educatief theater Sex Thing	In samenwerking met O'Kontreir ontwikkelde Child Focus "Sex Thing": een educatief theaterstuk voor de tweede en derde graad secundair onderwijs. Het stuk (en de bijhorende lesmap) werd al meer dan 300 keer opgevoerd.
STAR	STAR is speciaal aangepast aan de noden van jongeren met een autismespectrumstoornis. Vier thema's komen aan bod: Veiligheid, Kritisch denken, Vrienden en Respect. Ze belichten elk verschillende aspecten van het gebruik van sociale netwerken: sociale interacties, privacy, techniek... Voor STAR werden al 300 log-ins aangemaakt door professionals die het gebruiken met (groepen) jongeren die ze begeleiden.
Online quiz-modules	Momenteel heeft Child Focus twee online quiz-modules die leerkrachten kunnen gebruiken. De Internet Safe & Fun quiz stelt vragen over online respect, welke gegevens ze online delen en met wie, kritische zin ten aanzien van online informatie, cyberpesten etc. Na het beantwoorden van de vragen wordt meer achtergrondinformatie bij de vraag en het 'juiste' antwoord gegeven. De leerkracht kan dit telkens aangrijpen om het onderwerp via gesprek verder uit te diepen. De tool TRUST werd ontwikkeld voor het secundair onderwijs en gaat over desinformatie. De leerlingen krijgen online content voorgeschoteld die ze moeten beoordelen op hun graad van betrouwbaarheid. Alvorens naar de volgende vraag te gaan, krijgen ze meer uitleg bij het 'juiste' antwoord. De leerkracht kan ook dit aangrijpen om het thema verder uit te diepen. Beide tools werden gelanceerd in 2020 en werden al door meer dan 400 leerkrachten gebruikt.
Clicksafe vormingen	Met deze educatieve opleiding wil Child Focus professionals helpen om het thema van veilig internetgebruik te bespreken met kinderen en jongeren. De opleidingen geven algemene informatie over de omgang van jongeren met het internet en de risico's ervan, maar bieden ook een aantal concrete leermiddelen die daarna in de klas gebruikt kunnen worden. Een echte educatieve gereedschapskist. De Clicksafe-vorming bereiken jaarlijks zo'n 1.000 leerkrachten.

Tools voor ouders	
MediaNest.be	MediaNest.be is de website voor ouders over mediaopvoeding die in september 2016 gelanceerd werd. Het is een initiatief van Mediawijs in samenwerking met meer dan 20 partners. Op de website kun je onder andere de Pretchat downloaden, een waarheid-durven-of-doen om het gesprek tussen kinderen en ouders over aan te zwengelen. • Paginaweergaves laatste 12 maanden: 236.817 (-20% ivm 12 maanden ervoor) • Bezoekers laatste 12 maanden: 87.439 (-16% ivm 12 maanden ervoor) □ daling is te verklaren omdat in het voorjaar 2020 de bezoekersaantallen piekten dankzij campagne op sociale media en omdat ouders tijdens lockdown meer dan ooit hun toevlucht zochten tot informatie over mediagebruik bij hun kinderen)
Van emoji's tot sexting: opvoeden in een medianest	Van emoji's tot sexting is het MediaNest-boek dat in 2019 gelanceerd werd. In dat boek bundelde Mediawijs vaak gestelde vragen van ouders over mediaopvoeding. Het boek geeft een antwoord op deze vragen aan de hand van getuigenissen van ouders, inzichten van experts en handige tips. • Verkocht/verdeeld: 1.672 exemplaren
Online challenges	Jongeren nemen vaak deel aan online uitdagingen omdat ze nieuwsgierig zijn of gewoon voor de lol. Sommigen doen mee voor de kick of om hun eigen grenzen te verleggen. Weer anderen worden omdat hun vrienden dat ook doen. Hoe praat je er met je kind over? Om ouders te helpen, maakte Child Focus deze conversatie starter.
Veilig Online	Via het vormingsprogramma "Veilig Online" biedt Child Focus, in samenwerking met de Gezinsbond vorming, informatie en uitwisseling rond media-opvoeding aan voor ouders. Ouders worden uitgenodigd mee na te denken en hun ervaringen te delen. Er worden 5 verschillende opleidingsmodules aangeboden : Sociale media, Internet en privacy, Gaming, Cyberpesten of online relaties en seksualiteit. Jaarlijks bereikt dit programma zo'n 3.000 ouders.

3-5. Elke website, app, game, etc. waar mensen met elkaar in contact kunnen treden en waar kinderen of jongeren toegang toe hebben, kan potentieel misbruikt worden. Het is onmogelijk om elk risico uit te sluiten, daarom dat des te sterker moet worden ingezet op de mediawijze competenties van kinderen, jongeren, leerkrachten en ouders.

Ik blijf inzetten op mediawijsheden. Het parlement nam daarover in juni 2021 al een resolutie aan en mijn kabinet en het Departement CJM werken nu samen met het team van Mediawijs om tot een nieuwe vierjarige samenwerkingsovereenkomst te komen.

Daarnaast zal het systeem van Kijkwijzer dat nu al voor films gehanteerd wordt, uitgebreid worden naar andere audiovisuele media in Vlaanderen. Dat is een ideale gelegenheid om met ouders in gesprek te gaan over mediaopvoeding.